

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Ivstitia Et Ivre Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici
Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.**

Soto, Domingo de

Venetiis, 1608

4 Vtrum liceat iuramentum ab eo pretere qui peieraturus est

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

riam infamem, non sit peccatum mortale. Quoniam peccata mortalia non afferunt infamiam, nisi in iudicio traducantur & condemnentur. Imò hæreticus quoad usque sit de hæresi condemnatus, non habetur iure infamis. Habet tamen periurium promissorium non nihil amplius culpæ supra assertorium. Nam qui assertorie peieravit post factum iuramentum non habet potestatem faciendi quod non fuerit factum. Qui autem solenniter iurando quidpiam promissit, propterea si id non implet maiorem incurrit infamiam, quod post iuramentum factum tempus habuit implendi. Tertio arguitur inquirendo an iocus vel inadvertentia, vel aliud quidpiam culpam diluere valeat periurij: iurare enim per Deum ut q. præced. artic. 1. c. ex Chrysostom. et Iulianus homil. 44. super Matthæ. grauius est, quam iurare per euangelia: sed iurare priuatim per Deum falsè, nõ semper est mortale, puta cum vel ioco vel lapsu linguæ fit, ergo non omne periurium est peccatum mortale. Ad hoc autem D. Thom. quinque respondet. Primum quod ioco peierare, cum diuina irreuerentia non tueretur, nõ excusatur à mortali. Secundum quod si ille qui lapsu linguæ falsum iurat, aduertat se falsum iurare, sicut non excusatur à Dei contemptu, ita neque à mortali. Tertium: Si autem hic non aduertat, videtur non habere peierandi intentionem: & ideo à crimine periurij excusatur. Quartum est quod etsi de se ut q. præced. diximus grauius sit iurare per Deum quam per euangelia, tamen solenniter iurare per euangelia grauius esse potest, quam priuatim iurare per Deum: tum propter scandalum, tum etiam propter maiorem deliberationem, quæ tunc adhibetur. Quintum est quod omnibus hinc inde penitatis nempe, ut æquale sit scandalum & deliberatio, grauius est peierare per Deum quam per euangelia. Hæc omnia perspicua sunt. Secunda tamen conclusio sane intelligenda est, scilicet quod qui lapsu linguæ peierat, si id aduertat, peccat mortaliter. Intelligitur enim si aduertentia sit satis deliberata. Nam si est motus surreptitius, adeo ut sit subita deliberatio, non autem plena potest esse veniale, scilicet si tempus non suppetebat ad plene deliberandum. Nam si mala consuetudo fuit in causa non plene deliberandi non semper excusabitur à mortali. Et pariter

moderanda est tertia conclusio, scilicet, quod ubi non est aduertentia nullum est peccatum. Intelligitur enim de surreptitio motu naturali, ubi non fuit tempus aduertendi. Nam si aliqua negligentia præcesserit, etiam sine aduertentia potuit emergere culpa. Vnum autem hic adnotauit Caieta. quod vel non intelligo, vel adduci nõ possum, ut credam: Ait enim quod si quis propter continuam consuetudinem tam verè quam falso in communi locutione iurandi non aduertit, non excusatur à mortali. Ex quibus verbis illi, quos supra commemorabam eliciunt quod etiam iurare verum ex consuetudine fit mortale, & ratio est, ut ait Caieta. quod inadvertentia, ut excuset per iurium debet esse causa ipsius, ita ut si ille aduertit non peieraret. In illis autem qui iuramentis assueti sunt, inadvertentia non est causa periurij, quia etiam si aduertit nihilominus peieraret. sed est ignorantia concomitans, quæ non excusat. Quod autem hoc non sit credible, patet. Nam primum hæc postrema suppositio falsa est. Enimvero etiam si excuset quis peieret, forte nunc si aduertit, non peieraret: & ideo inadvertentia causa fuit periurij. Præterea istæ conditionales nullius sunt meriti, vel demeriti, scilicet aduertit nõ peccaret, aut nihilominus peccaret. Quamuis enim conditionalis hæc vera esset, si inimicum haberem præsentem, illum occiderem, in nulla propterea ego sum culpa, sed actus voluntatis quam nunc habeo estimandus est, qualis sit. Et ideo quicquid contingeret, si homo aduertit, nihilominus inadvertentia postquam tollit voluntarium, tollit peccatum. Hæc autem verum est, quod si consuetudo me præcipitavit, ut non aduertentem illa præcipitatio & indiligentia potuit esse peccatum, & forte tanta potuit esse negligentia, ut esset mortale, ut supra dictum est.

ARTICVLVS III.

Utrum liceat iuramentum ab eo peierari qui peieraturus est.

Postquam de peierante visum est, sequitur ut illius crimen exploremus, qui iuramentum à peieratore exposcit. Et respondet Diuus Thom. dicitur

Tertium argum.

Expositio.

SOTO
de iure
Logica
Dicitur
13

suppositis distinctionibus per tres conclusiones. Prior distinctio est, ex parte illius qui iuramentum exigit. Aut enim pro seipso priuatim sua sponte iuramentum exigit, aut tanquam publicus iudex ex necessitate officij ab alio implorati si priuatim quidem aut probabilibus coniecturis scit alium mendaciter iuraturum, aut nescit. De illo ergo, qui nescit statuitur prima conclusio. Nullum est peccatum ab eo iuramentum petere, quem nescis falsum iuraturum tamen si humana sit tentatio: quia, sex quædam infirmitate procedit, qua homo dubitat alium citra iuramentum verum dicturum. Et hoc est quod ait Christus Matt. 5. Quod amplius est, à malo est. Hoc est ab illa dubietatis plaga per quam originale culpam contraximus, ut de aliorum veracitate dubitemus. Secunda conclusio. Exigere ab eo priuatim iuramentum, quæ scis mendaciter iuraturum peccatum est mortale. Nam ut ait Augustinus in sermone de verbis Jacobi, licet peterans de suo periurio se in terimar, tamen cogens ad iurandum manum interficientis impressi: & ideo homicida est, hoc est animam occidit proximi. Tertia conclusio: Publico iudici nullum est peccatum iuramentum ab eo exigere, quem scit falsum iuraturum, si tamen id fiat ab alio requisitus: quoniam iudex tunc non est qui iurantem cogit, sed alius qui publicum eius officium implorat. Primæ duæ conclusiones sunt Augustini in sermone illo 28. citato de verbis Jacobi: & referuntur 22. quæst. quinta canon. qui exigit. Et quidem primam paulo differentibus verbis astruit, quam hic D. Tho. Verba siquidem eius sunt. Si quis nesciens alium peieraturum iuramentum exigit, ut fides ei fiat, non audeo dicere non esse peccatum: tamen humana tentatio est. Nihilominus bene D. Thom. & doctores affirmant non esse peccatum, si tamen causa iurandi intercesserit: quia re graui dubitare de alterius veracitate, nulla est culpa, sed infirmitas humana. Aug. autem ideo non audet negare esse peccatum, quia arbitratur celeberrimè fieri sine necessitate: nempe vel in re parui momenti, vel ubi alter est satis fidei dignus: in quibus casibus vix sine culpa exigitur iuramentum. Secunda autem conclusionis ratio est, quod neminem licet ad malum inducere. Nam auctore ad Rom. Paulo, non solum malefactores di-

gni sunt morte, verum & illi qui consentiunt facientibus, ac inulò perinde magis qui illos inducunt. Ille autem qui sciens alium peieraturum, cogit ut iuret illum ad malum inducit. Contra hanc autem conclusionem eiusque probationem arguitur. Si quis à sceneratore parato sub vsurarum vinculo mutuare, mutuum petat, quamuis sciat illum delictum commissurum nullatenus peccat, & D. Tho. 2. 2. q. 78. articulo quarto confitetur: ergo neque ille scit alterum peieraturum ire. Secundo exigitur iuramentum ab infideli, etiam si scias illum per falsos deos iuraturum, ut ad Publicolam ait Aug. quem hic ad hoc propositum D. Tho. citat, & tamen iurare per falsos deos peccatum est, idemque sit supra diximus grauius quam iurare falsum per Deum verum: ergo foriori ratione petere iuramentum ab eo, qui scitur mendacium iuraturus erit peccatum. Nam si cui petendo ab infideli iuramento suo vitur iure, ita & qui ab illo petit, qui paratus est mendacium iurare, ipse enim sibi viderit quomodo iurat. Ad istorum intelligentiam hæc præfignenda est certissima regula, quod nemini licet quempiam ad malum inducere, licet tamè alterius delicto in bonum vit: Assertio est D. Tho. in solutione quarti. Ob idque quamuis liceat eius iuramentum recipere qui per falsos deos iurare paratus est: sicuti mutuum ab vsulario petere, neutrum tamen fas est inducere ad illud malum. Sed rogas quomodo cognoscam an inducam, vel tantum vter? Arguitur enim sic, quamuis infidelis paratus sit iurare per falsos deos: hoc tamen iuramentum modo non faceret, nisi ego exigerem: ergo ad hanc actionem in diuiduo ego eum induco. Ad hoc responderetur quod ille qui vtens iure suo ab altero id petit quod potest bene facere, si ipse peieratus est id ipsum malefacere non inducit illum. Exempli gratia, qui petit ab vsulario mutuum, quia vtendo iure suo petit id quod licitè alter potest facere, scilicet illud gratis mutuo dare, non censetur illum inducere: induceret autem si ipse nullatenus vellet vsuras dare, quia cognoscit esse peccatum, & alter eum ad id instigare. Pari modo qui ab infideli petit iustitrandum, solum vtitur iure suo, petendo ut fidem contractus confirmet, quod ipse posset facere Christianè iuran-

Regula.

Quest.

Auguſt. Opima interrogatio.

do. Quare vt Aug. ait ad Publicolam non cum inducit ad malum, ſed vt iur eius malo quod ipſe ſua ſpontè fecit, nempe fide contractus per impium iuramentum confirmata. Sed rogas cur non idem vſu venit dum ego peto iuramentum ab eo quem ſeo falſè iuramentum, nam pariter dicas te vti iure tuo, & tantum peccatū, imò maius eſt iurare verum per falſos deos quàm falſum per verum. Auguſt. eodem loco ad Publicolam reſpondet, cuius reſponſum citat hic D. l. ho. in ſolutione quarti. Quoniam in iuramento illius qui verum per falſos deos iurat, eſt aliquid bonum quo ille vitur qui iuramentum petit, nempe fides quæ in contractibus eſt neceſſaria: in iuramento autem illius qui falſum iurat, neq; hoc exiſtit bonū neq; aliud quo qui iuramentum petit vtatur. Et ideo de eſt ius petendi in caſum, quæ ſubinde petitur: & ideo qui petit reputatur alium inducere. Contra hoc autem arguitur. Sequeretur quod quamuis ille qui petit non ſciret alterum mendaciter iuraturum, ſed id dubitaret aut ſuſpicaretur, non liceret idem iuramentum exigere, quia exponeret ſe periculo præcipitandi alterum in crimē. Reſpondetur quòd non quæcunque dubitas vel ſuſpicio quæ eſt tenuis aſſenſus, neque opinio quæ eſt formidoloſus, ſufficit ad iuramentum liceret petere: ſed probabiliffima coniectura quæ intellectum vincat, vt humano more, credat. Nam hoc quod forte illi rectè iurabit, eſt ius aliquid in altero vt petat.

Primum argum.

Primum ergo argumentum D. Tho. ſequeretur quòd nemini liceret, iuramentum ab alio petere. Nam vel ſcit illum verum iuraturum, vel falſum: ſi verum, pro nihilo & in vanum onus iurandi illi iniungitur: ſi verò falſum, non licet: vt dictum eſt. Reſpondetur quòd obiectio hæc præcedit quando pro ſe quiſque exigit iuramentū qui quidem neutrius partis ſcientiam habet, aut fidem, ſed vel credit verum iuraturum, vel re vera dubitat, & tunc ad maiorem certitudinem id petit. Iudex autem, vt terra conſuſione aſſertum eſt, etiam ſi ſciat alterum fore periurum poteſt ab eo iuramentum exigere. Secundum argumentum diſtinguit inter recipere ſimpliciter iuramentum, ſicut recipit ſacerdos, vel alia tertia perſona inter partes, & iniungere

ſeu cogere ad iurandum, quòd plus eſt. Ait ergo recipere iuramentum citra correctionem, non videtur eſſe licitum, præcipue dum ſit periurium, quia videtur recipiens conſentire alterius peccato: ergo multo minus licet exigere. Reſponſio eſt Aug. ad Publicolam, qui ait: Quamuis dictum ſit non iuremus, nunquam tamen me in ſcripturis ſanctis legiſſe memini, ne ab aliquo iurationem accipiamus. Vnde colligitur, quòd iurationem recipere non eſt peccatum nec conſentire alieno peccato, ſed cogere dum timetur periurium. Sed contra ſi quis vult ſe occidere, miniſtrare illi gladium eſt peccatum: ergo periurium ab illo recipere, quia ſuaſponte vult peierare. Negatur conſequentia, quia recipere iuramentum, neque eſt miniſtrare nec ma neque aliquo modo cogere: ſed quali paſſiue ſe habere. Verum eſt quòd lege communi charitatis & correctionis fraternæ deberet ille admoneri, ne peieraret, ſi ſperaretur correctione faceret. Ad cuius expliationem adhibetur tertium argumentum ex illo Leu. 5. Si peierauerit anima & audierit vocem iurantis falſum, reſtiſque fuerit quòd ipſe vidit aut conſciuit eſſe, niſi indicauerit, portabit iniquitatem. Ex quo videtur conſequens quòd quicumque ſcierit tenetur alterum corrigere: & cogere ne peieret: atque adeo tunc neque licet exigere, neque vero recipere iuramentum. Reſponſio autem colligitur ex Aug. ſuper eodem loco, vbi ait, quòd cum Moſes non expreſſerit cui ſit periurium iudicandum, neq; verò ordinem, recurrendum eſt ad legem communem correctionis fraternæ: Nam vt eſt Iuriſconſultorum axiomata, caſus omiſſus lege communi cenſendus eſt. Et ideo debet per ordinem correctionis fraternæ procedi, ſicut in alijs peccatis ſecretis, admonendo delinquentem ac tandem ſi opus fuerit reuelando ijs qui prodelle poſſunt & non obreſſe. Sed hoc non obe ſiſtis quæ dicta ſunt.